

دوشنبه ۱۳ مرداد ۱۴۰۴
وطن امروز | شماره ۴۳۸۱

[فرهنگ وهنر]

اخبار

پیام رسول الله (ص)

وامیرالمؤمنین^(ع) به زائران حسینی

حارث بن مغیره می گوید امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند متعال فرشتگانی دارد که موکل قبر حضرت امام حسین علیه‌السلام هستند. هنگامی که کسی قصد زیارت آن حضرت را می‌کند، حق تعالی گناهان او را در اختیار این فرشتگان قرار می‌دهد و زمانی که وی گام برداشت، فرشتگان تمام گناهانش را محو می‌کنند. سپس قدم دوم را که برداشت، حسناش را مضاعف و دوجندان می‌کنند و پیوسته با قدم‌هایی که برمی‌دارد، حسناش را مضاعف و دوجندان می‌کنند تا به حدی می‌رسد که بهشت برایش واجب و ثابت می‌شود. سپس اطرافش را می‌گیرند و تقدیس می‌کنند. فرشتگان آسمان آنگاه ندا می‌دهند و می‌گویند: زائران دوستِ دوست خدا را تقدیس کنید. و وقتی که زوار غسل کردند، حضرت محمد صلی‌الله علیه و آله وسلم به آنان ندا می‌کند و می‌فرماید: «ای مسافران خدا! بشارت باد بر شما که در بهشت با من هستید.» سپس امیرالمؤمنین علیه‌السلام آنان را خطاب قرار می‌دهد و می‌فرماید: «من ضامنم که حوائج شما را برآورم و بلا را در دنیا و آخرت از شما دفع کنم.» سپس پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله وسلم با آنان از طرف راست و چپ ملاقات می‌فرماید تا بالاخره به اهل خود بازگردند.

ابن قولویه قمی / کامل‌الزیارات
سیدمحمدجوادذهنی‌تهرانی
انتشارات پیام حق / صفحات ۴۳۳ و ۴۳۴

وقتی ژنرال جیپا آیه «وَأَعَدُّوا...» می‌خواند!

ژنرال جیپا آنقدر از دانش نظامی، فرهنگی، سیاسی، توطئه و حساسیت و ادب برخوردار بود که ما را به حیرت انداخته بود. وزیر دفاع [ویتنام] نخستین دور مذاکرات را با قرائت آیه‌ای از قرآن آغاز کرد که تأکید می‌کرد برای رویارویی با دشمن، «قدرت» لازم است. او با عصبانیت به ما هشدار داد که قرب شعارهای عامه‌پسندی چون جنگ خلقی یا اینکه قدرت از لوله تفنگ بیرون می‌آید را نخوریم و با مراجعه و تأکید بر تجربه ویتنام، گوشزد کرد که روابط به این سادگی نیست. هرچند تفنگ اهمیت دارد، اما برای کسب پیروزی کافی نیست؛ باید توپ، موشک، تانک، هواپیمای جنگی و تمام انواع سلاح را که دشمن در اختیار دارد نیز بر آن افزود.

ژنرال جیپا اضافه کرد: «هرچند ویتنامی‌ها و فلسطینی‌ها به عنوان ۲ ملیتی که از دردی مشترک رنج می‌برند دارای وجوه اشتراک زیادی هستند اما نبرد ما از جهات گوناگون از مزایای خیلی بیشتری برخوردار است. برخلاف شما که در میان کشورهای به سر می‌برید که با شما دشمنی داشته یا دارای روابطی غیردوستانه‌اند، ما از پشت جبهه‌ای دوستانه و مطمئن برخورداریم؛ از قاره چین گرفته که یک ذخیره استراتژیک عظیم در اختیار ما می‌گذارد تا کمک‌های گوناگون کشورهای سوسیالیستی» علاوه بر آن، به نظر او ۳ عامل دیگر برای پیروزی در جنگ خلقی غیرقابل چشم‌پوشی بودند؛ سلاح‌های جنگی مدرن و تکامل یافته، عقیده‌ای سازنده و مبارز و سازمانی که قادر باشد توده‌ها را متحد و رهبری کند.

اریک رولو / فلسطینی آواره / اخطارات ابواباد
مسوول بخش اطلاعات و امنیت ساف
حمید نوچی / (چاپ اول، تهران: انتشارات گام نو، پاییز ۱۳۸۱) / صفحات ۱۶۶ و ۱۶۷

مادرانه...

مادرم چون خودش نتوانسته بود سواد یاد بگیرد، بیشتر از پدرمان ما را تشویق می‌کرد که درس بخوانیم و به تحصیلات بالا برسیم اما پدرم تا کلاس ششم مدرسه نظام قدیم خود خوانده بود.

ننه هادی خیلی انقلابی‌تر و پرجنب‌وجوش‌تر از حاج‌لطیف بود. امکان نداشت جلوی ننه هادی کسی غیبت فردی را بکند و او تذکر ندهد. او فردی بسیار دلسوز و مهربان بود. حساب کنید در سال‌های اول جنگ، او از امیدیه به هوای خواهرهای خواگه‌ای راه می‌افتاد و به آبادان می‌آمد و دلمه‌هایی را که با برگ انگور درست کرده بود، برای ما می‌آورد. این قضیه بارها اتفاق افتاد. هر غذایی را که می‌داشت بچه‌ها یا مریم دوست دارند در امیدیه درست می‌کرد و کیلومترها با خود تا آبادان می‌آورد. مسیر هم طوری نبود که فرد آسوده و راحت خود را به آبادان برساند. مشکلات فراوانی سر راه او اما به عشق بچه‌ها خود را به آبادان می‌رساند. خیلی وقت‌ها در سه‌راهی شادگان نیروهای نظامی به افراد گیر می‌دادند و از تردد آنها به آبادان ممانعت به عمل می‌آوردند اما هرگز خسته نمی‌شد. ننه هادی معمولاً نان و کتلت یا شامی کباب درست می‌کرد و سهم هر کسی را جدا در کیسه‌های پلاستیکی گره می‌زد و یکی یکی برای بچه‌هایش به آبادان می‌آورد. این در حالی بود که بعضی‌هاشان ازدواج کرده و زندگی و امکانات داشتند و شوهرهای‌شان نیز کنارشان بودند. روز‌هایی که به آبادان راهش نمی‌دادند، او غذاها را تحویل کسی می‌داد تا به بیمارستان نزد مریم برساند و کار تقسیم آنها را مریم انجام می‌داد.

عبده‌رضا سالمی‌نژاد / دختری کنار شط زندگی و خاطرات شهیده مریم فرهنگیان]
نشر فاجان

امام حسن عسکری (ع):

چوبسا که دگر گونی‌های زمانه نوعی از تأدیب خداوند عز و جل باشد.

روزنامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی

صاحب‌امتیاز و مدیرمسئول: محمد آخوندی
مدیر عامل: رضا شکیبایی
سردبیر: سید عابدین نورالدینی

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، بین حافظ و خیابان ولیعصر (عج)، کوچه سعید، پلاک ۹
روابط عمومی: ۶۶۴۱۳۷۲۲ تلفن: ۶۶۴۱۳۷۸۳ نمابر: ۶۶۴۱۳۱۳۷
پيام‌رسان: vatanemrooz@ پست الکترونیک: info@vatanemrooz.ir
چاپ: موسسه جام‌چم برتر برنا توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰۰

کدام سینماگران مطرح غرب از مردم غزه دفاع کردند؟

سینما انسانیت

از آغاز جنگ خونین غزه در اکتبر ۲۰۲۳، رسانه‌های جهانی بارها شاهد گسست‌هایی در لایه‌های ظاهراً یکدست نظام‌های سیاسی و فرهنگی غرب بوده‌اند. در حالی که دولت‌های ایالات متحده، بریتانیا و متحدان اروپایی با پشتیبانی آشکار از اسرائیل در موضع رسمی خود ایستاده‌اند، طیف وسیعی از چهره‌های سرشناس دنیای هنر، بویژه در سینما، برخلاف جریان غالب، زبان به اعتراض گشوده‌اند. این نخستین بار نیست که هنرمندان جهانی برابر جنگ‌ها یا بحران‌های انسانی موضع‌گیری می‌کنند اما این بار موضوع، حساس‌تر، پرهزینه‌تر و پیچیده‌تر از همیشه بود.

فرش قرمز، بلکه مقابل سکوت سیستماتیک رسانه‌ای و قدرت سیاسی شکل گرفت. از نامه‌های سرگشاده گرفته تا پست‌های جنجالی در شبکه‌های اجتماعی و از حضور در تجمعات خیابانی تا کنار کشیدن از پروژه‌های سینمایی با سرمایه‌گذاران خاص، بسیاری از این چهره‌ها با آگاهی از تبعات شخصی، اجتماعی و حرفه‌ای، از مردم غزه حمایت کردند.

در گزارش پیش رو، مهم‌ترین مواضع اعلام شده از سوی هنرمندان سینمایی غرب به تفکیک کشور مرور شده است؛ موضعی که نشان می‌دهد حتی در قلب ساختارهای قدرت و سرمایه، هنوز صداهایی هستند که از وجدان عمومی جهانی دفاع می‌کنند.

در سخنانش اسامی کودکان کشته‌شده در غزه را خواند و گفت «این کشتار باید متوقف شود». بندیکت کامبریج از میان ۳۰۰ چهره شناخته‌شده بریتانیا و ایرلند در نامه‌ای به نخست‌وزیر کشتورش خواهان پایان «هم‌دستی» لندن در فجایع غزه شد و تأکید کرد: «حالا کودکان در غزه در گرسنگی به سر می‌برند».

لنچ و مایکل لی (کارگردانان باسابقه بریتانیایی) به همراه بازیگرانی همچون ریز احمد، امضای خود را زیر نامه‌ای از سوی گروه «هنرمندان طرفدار فلسطین» منتشر کردند تا تلویحا سیاست‌های اسرائیل را محکوم کنند. سینتیا نیکسون (بازیگر آمریکایی) هم در تحسن ۵ روزه مقابل کاخ سفید شرکت کرد و بر حق انتقاد از دولت اسرائیل تأکید داشت. نیکولا کاولن (بازیگر ایرلندی) نیز بارها در این ماه‌ها در اینستاگرام به حمایت از غزه پرداخته و با صراحت آنچه در غزه می‌گذرد را «جنایت جنگی» خوانده است.

فرانسه، اسپانیا و دیگر کشورهای اروپایی: چهره‌های برجسته ژورنالی و اسپانیایی نیز بی‌تفاوت نماندند. ژولیت بینوش (فرانسه) در افتتاحیه جشنواره کن ۲۰۲۵ با تقدیم جایزه به یک خبرنگار فلسطینی کشته شده، نخست واکنشی ملایم نشان داد اما یک روز بعد نامه سرگشاده «نسل‌کشی در غزه» را امضا کرد. عمر سسی (فرانسه)، خاویر بارد و پدرو آلمودوار (اسپانیا) نیز در این نامه‌های اعتراضی شرکت کردند. خاویر ابراهیم (اسرائیل/ فرانسه) و دیگر اعضای هیات داوران کن از فرصتی که کارزار کن در اختیار

می‌گذاشت استفاده کردند تا به قتل‌عام فلسطینیان اعتراض کنند. در یک بیانیه مهم پس از آن، نزدیک به ۴۰۰ نفر از سینماگران جهان از جمله پدرو آلمودوار، خاویر بارد، رالف و سوفی فایزن (انگلستان)، ریچارد گر (آمریکا)، روبرن اوستلوند (سوئد)، گای پیرس (استرالیا)، مارک رافلو و سوزان ساراندون، «جنایت جنگی» در غزه را محکوم کردند.

در آلمان هم برخی همچون نان گلدین (عکاس آمریکایی) در افتتاحیه نمایشگاهی در برلین با لحنی تند اسرائیل را متهم به «نسل‌کشی» کرد و از «خشم اخلاقی» خود نسبت به آنچه در غزه و لبنان می‌گذرد سخن گفت.

سایر کشورهای غربی: در کانادا دیوید کراننبرگ (کارگردان) و در استرالیا گای پیرس (بازیگر) نام‌شان در لیست معترضان به سکوت سینماگران ثبت شده است. همچنین از مرکزیک نام پدرو دل‌تورو و آلفونسو کوارون نیز در نامه مشترک امضاکنندگان «اعتراض به نسل‌کشی» وجود داشت. در مجموع، آمریکا و کشورهای اروپای غربی بیشترین تجمعات انتقادی را از جانب سینماگران خود نشان دادند.

■ تحلیل و مقایسه

۱- با نگاهی به جغرافیای موضع‌گیری‌ها، می‌توان دریافت بیشترین و پررنگ‌ترین واکنش‌ها از سوی هنرمندان آمریکایی و اروپایی ثبت شده است. این مساله نه‌تنها به مرکزیت رسانه‌ای و تولید قدرت در این مناطق بازمی‌گردد، بلکه به ساختار پیچیده‌تر جامعه مدنی و نقش فعال‌تر روشنفکران و هنرمندان در عرصه سیاست نیز وابسته

انتقاد صریح ناتالی پورتمن، بازیگر سرشناس هالیوود از جنایات رژیم صهیونیستی

حرفه‌ای در نقد جانیان

فلسطین نیست که زیر فشار محاصره و نظامی‌گری مقاومت می‌کنند. گزارش‌های سازمان عفو بین‌الملل از نقض گسترده حقوق بشر در غزه خبر می‌دهند: بمباران غیرنظامیان، تخریب زیرساخت‌ها و قطع دسترسی به نیازهای اولیه. این ستم، چنان سنگین است که حتی پورتمن علیه آن سخن گفته است.

وقتی او سیاست‌های ناتانیاهو را «ویرانگر» می‌خواند، انگار صدای ایوی را از سینما به واقعیت آورده است. مردم غزه مانند ایوی، در برابر سلطه‌ای که زندگی‌شان را در چنگ گرفته، ایستادگی می‌کنند اما این مقاومت هزینه‌ای گزاف دارد: جان‌های از دست‌رفته، خانه‌های ویران و آینده‌ای که هر روز تیره‌تر می‌شود.

■ کارگردانی رنج‌های خاموش

پورتمن در «داستانی از عشق و تاریکی» (۲۰۱۵)، که خود کارگردانی‌اش کرد، نقش مادری را ایفا کرد که در فشارهای تاریخی و شخصی فرو می‌ریزد. این فیلم، بر اساس رمانی از عاموس اوز، روایتی است از رنج‌های پنهان؛ رنج زنانی که در میان تاریخ و سیاست گم می‌شوند. امروز، زنان فلسطینی در غزه گویی ادامه‌دهنده این داستان هستند. گزارش‌های سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهند بسیاری از زنان به دلیل نبود امکانات پزشکی، در زایمان یا بیماری جان می‌دهند. این رنج‌های خاموش، همان چیزی است که پورتمن را به سخن واداشته است. وقتی او از قطعی و کم‌کمرسانی می‌گوید، انگار به این زنان اشاره دارد؛ زنانی که در ویرانی، دیده نمی‌شوند اما بار زندگی را به دوش می‌کشند. این فیلم و نقش‌نشان می‌دهند پورتمن، پیش از موضع‌گیری اخیرش، با رنج‌های انسانی آشنا بوده و آنها را در آثارش بازتاب داده است.

■ بازتاب درد در سینما

کارنامه پورتمن پر از نقش‌هایی است که رنج و مقاومت انسان‌ها را به تصویر می‌کشند. ماتیلدا، که کودکی‌اش در خشونت غرق شد، ایوی، که علیه ظلم فریاد زد و مادری که در «داستانی از عشق و تاریکی» زیر فشار فرو ریخت، حالا به شکلی عجیب گویی بازنمایی‌ای هستند برای مصائب مردم فلسطین. کودکان غزه، مانند ماتیلدا، در جست‌وجوی پناه می‌گردند. مادران این سرزمین مانند نینا، زیر فشارهای غیرانسانی مقاومت می‌کنند و مردم غزه مانند ایوی، در برابر ستم ایستاده‌اند.

عزیزان‌شان، در اردوگاه‌ها یا خیابان‌های ویران آواره‌اند.

ماتیلدا در فیلم با وجود رنج، ایستادگی می‌کند و به لئون، مردی تنها، پناه می‌برد اما کودکان غزه به کجا پناه ببرند؟ وقتی پورتمن از قطعی سخن می‌گوید، انگار این کودکان را در نظر دارد؛ کودکانی که حق زیستن در آرامش داشتند اما جنگ این حق را از آنها بروده است. این شباهت، از عمق فاجعه‌ای نشأت می‌گیرد که زندگی نسل‌های جوان غزه را به کابوس بدل کرده است.

■ «قوی سیاه» و مادران در تنگنا

در «قوی سیاه» (۲۰۱۰)، پورتمن در نقش نینا، بالرینی که زیر

فشارهای روانی و بیرونی فرو می‌ریزد، در خشید و اسکار گرفت. نینا زنی است که در برابر انتظارات غیرانسانی، شکننده اما مقاوم است. این تصویر، گویی بازتاب مادران فلسطینی است که برای بقای فرزندان‌شان در شرایط غیرممکن مبارزه می‌کنند. گزارش‌های سازمان‌های امدادی نشان می‌دهند زنان غزه که اغلب تنها نان‌آوران خانواده‌اند، ساعت‌ها در صف‌های کمد غذایی منتظر می‌مانند، در حالی که خود گرسنه‌اند.

این مادران مانند نینا، زیر فشارهایی کمرشکن قرار دارند: کمبود غذا، قطع برق و هراس مداوم از بمباران. وقتی پورتمن از نیاز به کم‌کمرسانی سخن می‌گوید، انگار به این زنان اشاره دارد؛ زنانی که در سکوت، باری سنگین را به دوش می‌کشند. این پیوند، عمق بحرانی را نشان می‌دهد که زندگی روزمره را در غزه مختل کرده است.

■ «V for Vendetta» و ایستادگی در برابر ظلم

در «V for Vendetta» (۲۰۰۵)، پورتمن در نقش

ایوی، زنی که در جهانی دیکتاتوری از ترس به شجاعت می‌رسد، علیه ستم می‌ایستد. ایوی نمادی است از انسانی که در برابر ظلم سکوت را نمی‌پذیرد. این نقش، امروز بی‌شباهت به مردم

ناتالی پورتمن، بازیگر برجسته‌ای که در اورشلیم متولد شده و ریشه‌های یهودی دارد، با بیانی صریح در جدیدترین استوری اینستاگرام خود نوشت: «قطعی را متوقف کنید،! طریق سازمان‌های خیریه کمک‌برسانید و به جنگ ویرانگر ناتانیاهو پایان دهید». این اظهارات، که مستقیماً سیاست‌های جنگ‌طلبانه نخست‌وزیر رژیم

صهیونیستی را نشانه گرفته، از سوی چهره‌ای مطرح شده که می‌توانست به دلیل پیشینه‌اش سکوت اختیار کند اما پورتمن انتخاب کرده تا برای مردمی که زیر بار محاصره و بمباران در نوار غزه رنج می‌کشند، سخن بگوید. این گزارش، با نگاهی به کارنامه سینمایی او، نشان می‌دهد چگونه نقش‌هایش که اغلب شکنندگی و استقامت انسان‌ها را به تصویر کشیده‌اند، با درد و رنج فلسطینیان هم‌صدا شده است. تمرکز این نوشتار نه بر ستایش پورتمن، بلکه بر فاجعه‌ای است که مردم این سرزمین را در تنگنا قرار داده و صدایی از هالیوود را به اعتراض واداشته است.

■ بحرانی که خاموشی نمی‌پذیرد

گزارش‌های سازمان ملل از وضعیت وخیم نوار غزه حکایت دارند: بیش از ۸۰ درصد ساکنان غزه به کمک‌های غذایی وابسته‌اند اما محاصره و محدودیت‌ها، دسترسی به این کمک‌ها را دشوار کرده است. تا اوت ۲۰۲۵ بیش از ۴۳ هزار نفر، از جمله ۱۵ هزار کودک، در درگیری‌ها جان باخته‌اند. بیمارستان‌ها تخریب شده، آب آشامیدنی کم‌یاب است و خانواده‌ها در اردوگاه‌های پرازدحام، زیر تهدید مداوم بمباران، به سختی روزگار می‌گذرانند. این واقعیت تلخ چنان عمیق است که حتی ناتالی پورتمن، با وجود پیوندهای فرهنگی‌اش، نتوانسته در برابر آن بی‌تفاوت بماند. موضع‌گیری اخیر او در شبکه‌های اجتماعی، نه‌تنها بر ضرورت کم‌کمرسانی تأکید دارد، بلکه سیاست‌های ناتانیاهو را مسؤول این فاجعه می‌داند. این صراحت در هالیوود که اغلب با احتیاط به مسائل سیاسی می‌نگرد، کهنظر است. پورتمن پیش‌تر در سال ۲۰۱۸ از دریافت جایزه‌ای در اسرائیل خودداری کرد تا با سیاست‌های دولت ناتانیاهو همسو دیده نشود. اکنون، این موضع‌گیری تازه، گامی جسورانه‌تر است؛ نشانه‌ای از بحرانی که حتی افرادی با پیوندهای عمیق به اسرائیل را به اعتراض کشانده است.

■ ماتیلدا و کودکان بی‌سرپناه

نخستین نقش ماندگار پورتمن، ماتیلدا در فیلم «لئون: حرفه‌ای» (۱۹۹۴)، دختری بود که در چرخه خشونت، از خانه و خانواده دور می‌شود. او با چشمانی پر از غم و اراده‌ای شکننده، در جهانی بی‌رحم به دنبال سرپناهی می‌گردد. این نقش که پورتمن را در ۱۲سالگی به شهرت رساند، امروز گویی بازتاب کودکان فلسطینی است. گزارش‌های یونیسف نشان می‌دهند بیش از ۶۰۰ هزار کودک در غزه از آموزش محروم شده‌اند و بسیاری مانند ماتیلدا، پس از از دست دادن